

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna
hameenlinna.hao@oikeus.fi

Asia	Lausunto aluevalitusten johdosta asioissa 162/03.04.04.04.09/2026 ja 163/03.04.04.04.09/2026
Valittaja	Pekka Kanervio
Lausunnon antaja	Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitus
Lausunnon antajan edustaja ja prosessiosoite	hallinto- ja lakiasianjohtaja Johanna Aalto (johanna.aalto@hyvaks.fi/050 434 6544) Keski-Suomen hyvinvointialue/kirjaamo Viitaniementie 1A, 40720 Jyväskylä kirjaamo@hyvaks.fi
Valituksenalainen päätös	1. Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston päätös 9.12.2025 § 97 ja 2. Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston päätös 9.12.2025 § 99
Valitus	<p>Pekka Kanervion (jälj. valittaja) valitus koskee 1) Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston tekemän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkotyön toisen vaiheen päätöksen lainvastaisuutta sekä 2) aluevaltuuston päätöstä talousarvioesityksestä 2026 ja toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2027–2030 sekä asiakasmaksujen ja laskutuksen yleisistä perusteista, koska päätöksen perusteet ovat vahvasti palveluverkkopäätökseen sidottuja.</p> <p>Valittaja vaati kumoamaan Keski-Suomen Hyvinvointialuevaltuuston päätöksen 9.12.2025 § 97, sillä päätös ei kohtele Keski-Suomen asukkaita yhdenvertaisesti. Palveluiden etäännyttäminen asiakkaista loukkaa niiden ihmisten perusoikeuksia, jotka jäävät uudistuksessa etäälle palveluista. Keski-Suomessa on laajoja alueita, joista ei ole julkista liikennettä käytettävissä. Tämä tarkoittaa taksipalveluiden käyttämistä. Jokainen, joka joutuu käyttämään terveydenhuollon yhteydessä taksipalvelua, on eriarvoisessa asemassa niihin henkilöihin, joiden terveyspalvelut ovat saavutettavissa julkisilla yhteyksillä. Siksi palveluverkon muuttaminen syrjäisemmillä seuduilla on eriarvoistavaa.</p>

Osaa muutoksista perustellaan sillä, että tilalle tulee sähköisiä ja siirrettäviä palveluita palveluja. 3G verkon purkamisen jälkeen sähköiset yhteydet ovat haja-asutusalueilla entistäkin huonommat.

Hyvinvointivaltuuston päätös sisältää useampia vanhushuoltoyksiköiden (palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen) lopettamisia ja asiakkaiden siirtämisiä muihin yksiköihin. Lisäksi siihen sisältyy Karstulan kuntoutusyksikön lakkauttaminen. Kaikissa näissä tapauksissa asiakkaat siirrettäisiin etäälle omaisistaan.

Mikäli päätös todetaan laittomaksi, tulee siinä tapauksessa kumota myös Keski-Suomen Hyvinvointialuevaltuuston päätös 9.12.2025 § 99 Talousarvioesitys 2026 ja toiminta- ja taloussuunnitelma 2027–2030 sekä asiakasmaksujen ja laskutuksen yleiset perusteet, koska päätöksen perusteet ovat vahvasti palveluverkkopäätökseen sidottuja.

Selostus asiasta

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategian mukainen toisen vaiheen palveluverkko

Keski-Suomen hyvinvointialueen (jälj. hyvinvointialue) hallintosäännön 16 §:n mukaan palveluverkosta päättäminen kuuluu aluevaltuuston toimivaltaan. Valituksen alainen päätös koskee Keski-Suomen hyvinvointialueen toisen vaiheen palveluverkkoa, josta on päätetty Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuustossa 9.12.2025 (§ 97).

Toisen vaiheen palveluverkkotyön tavoitteena on järjestää asukkaiden palvelutarpeeseen vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siten, että kustannustaso sopeutetaan rahoituksen tasolle niin toimintamallien kuin siihen liittyvien muiden kustannusten, kuten kiinteistöjen näkökulmasta. Tavoitteena on ensisijaisesti varmistaa, että palvelut vastaavat asukkaiden palvelutarpeeseen, että ne ovat taloudellisesti ja toiminnallisesti kestäväällä tavalla järjestettyjä, lainsäädännön sekä valtakunnallisen ohjauksen mukaisia. Näin voidaan luoda edellytykset laadukkaalle, saavutettavalle ja vaikuttavalle palveluverkolle koko Keski-Suomessa.

Aluevaltuusto hyväksyi 9.12.2025 § 97 sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategian mukaisen toisen vaiheen palveluverkon ja palveluverkon periaatteet esityksen seuraavilla (1–3) muutoksilla:

1. Selvitetään vuoden 2026 aikana sotepisteen tarpeellisuutta Huhtasuo-Seppälä-Tourula alueelle.
2. Pihtipudas-Konnevesi-Kuorevesi-sotepisteiden osalta hoidon jatkuvuus turvataan. Oma hoitaja-lääkäri -työpari nimetään asiakkaille jatkossa lähimmiltä sote-asemilta. Palvelupisteillä järjestetään ammattilaisten

lähivastaanottoja tarpeen mukaan. Uusilla palvelupisteillä omalääkäriin vastaanotto on myös mahdollinen. Etä- ja digipalvelut täydentävät palveluita.

3. Tekstilisäys palveluverkkoon vanhusten hoivan kokonaisuuden uudelleenarvioimiseen: *Palveluverkon vanhusten hoivan ratkaisut arvioidaan uudelleen jokaisessa kunnassa. Uudelleenarviointi on tehtävä ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköiden säilyttämisen talousvaikutusten, ostopalveluiden vähentämisen, sekä kevyempien palveluiden kehittämisen ja omaishoidon sekä osaavan henkilöstön saatavuuden turvaamisen näkökulmasta. Arvioinnin tulee olla Hyvaksin strategian mukainen. Viimeisten vuosien ja elinkuukausien hoiva lähellä on turvattava. Se tukee myös muuta sosiaali- ja terveystoimintaa. Tavoitteena tulee olla se, että tarkoituksenmukaiset vanhushoivan yksiköt säilyvät saavutettavasti eri puolilla maakuntaa, ja ne ovat perhekeskusten tavoin käytettävissä myös muille sote-palveluille. Arviointiryhmän edellyttämät säästöt palveluverkosta on toteutettava selvityksen pohjalta, mm. vähentämällä ostopalveluita.*

Talousarvio 2026 ja toiminta- ja taloussuunnitelma 2027–2030 sekä asiakasmaksujen ja laskituksen yleiset perusteet

Hyvinvointialuelain 22 §:n ja hyvinvointialueen hallintosäännön 16 §:n mukaan hyvinvointialueen talousarviosta ja taloussuunnitelmasta sekä palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista päättäminen kuuluvat aluevaltuuston toimivaltaan. Valituksenalainen päätös koskee Keski-Suomen hyvinvointialueen vuoden 2026 talousarvion ja toiminta- ja taloussuunnitelma 2027–2030 sekä asiakasmaksujen ja laskituksen yleisten perusteiden hyväksymistä, josta on päätetty Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuustossa 9.12.2025 (§ 99).

Hyväksytyn talousarviopäätöksen tavoitteena on, että hyvinvointialueen talouden alijäämän kasvu taittuu eikä uutta alijäämää enää synny. Taseen kumulatiivinen alijäämä on tarkoitus kattaa vuonna 2030. Talousarviopäätökseen kytkeytyy myös Keski-Suomen hyvinvointialueen arviointimenettely, jonka tehtävänä on laatia uskottava ja realistinen ohjelma talouden tasapainottamiseksi. Talousarvio on tavoitteen saavuttamiseksi sisältänyt 58 miljoonan euron edestä sopeuttamistoimenpiteitä. Toimenpiteiden kohdentamisessa on tarkasteltu erityisesti eroja palvelujen laajuudessa ja peittävyyydessä tai tuotantokustannuksissa verrattuna muihin hyvinvointialueisiin sekä myös oman toiminnan yksiköiden välillä.

Aluevaltuusto hyväksyi 9.12.2025 § 99 hyvinvointialueen vuoden 2026 talousarvio esityksen seuraavat muutos- ja ponsiesitykset huomioiden:

- Tekstilisäys: *Henkilöstön tulee voida luottaa siihen, että palveluiden saatavuuden varmistaminen perustuslain 19 pykälän edellyttämällä tavalla sekä muiden sote-palveluita turvaavien lakien noudattaminen*

asetetaan hyvinvointialueen toiminnassa talouden tasapainottamisen edelle.

- Ponsiesitys: Aluevaltuusto edellyttää kuitenkin, että aluehallitus hyväksyy hankintasuunnitelmassa esitetyt hankinnat erikseen saatuaan ennen hankintaa selvityksen niiden välttämättömyydestä ja toimittaa aluevaltuustolle selvityksen hyväksytyistä hankinnoista.

Aluevaltuuston hyväksymät esitykset ovat liitteenä.

Vaatimukset

Aluevalitus tulee hylätä, sillä päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä, hyvinvointialue ei ole ylittänyt toimivaltaansa eikä päätös ole muutenkaan lainvastainen.

Perustelut

Oikeudelliset perusteet

Hyvinvointialuelain (611/2021) 140 §:n mukaan valituksen saa tehdä sillä perusteella, että:

- 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;
- 2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa; tai
- 3) päätös on muuten lainvastainen.

Valittajan tulee esittää valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

Hyvinvointialuelain 6 §:n mukaan hyvinvointialueen tehtävänä on järjestää sille lailla säädetyt tehtävät.

Hyvinvointialuelain 7 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaana laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden:

- 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta;
- 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä;
- 3) tuottamistavan valinnasta;
- 4) tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta;
- 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Järjestämislain (612/2021) 4 §:n mukaan hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Asiakkaan yksilöllisestä palvelutarpeesta ja hoidon tarpeen arvioinnista säädetään erikseen. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita.

Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä. (1 mom.)

Hyvinvointialueen on turvattava järjestämisvastuullaan olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen esteettömyys ja saavutettavuus. (2 mom.)

Johtopäätös

Päätös ei loukkaa Keski-Suomen hyvinvointialueen asukkaiden yhdenvertaisuutta

Valittaja katsoo, että Keski-Suomen hyvinvointialueen päätös ei kohtele Keski-Suomen asukkaita yhdenvertaisesti. Palveluiden etäännyttäminen asiakkaista loukkaa niiden ihmisten perusoikeuksia, jotka jäävät uudistuksessa etäälle palveluista. Valituksessaan valittaja viittaa apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinin päätöksiin 9.10.2025 (EOAK/6255/2024) ja 2.12.2025 (EOAK/6121/2024).

Ratkaisussa EOAK/6121/2024 hyvinvointialue ei muun muassa ollut täyttänyt veloitettaan yksittäiselle asiakkaalle soveltuvien riittävien sosiaalipalvelujen tarjoamisesta. Ratkaisussa (EOAK/6255/2024) on ollut kyse lainvastaisista menettelyistä ja laiminlyönneistä iäkkäiden puolisoiden kohtelussa sekä puutteellisesta kotihoidon järjestämisestä yksittäiselle asiakkaalle ja valvontalain mukaisen ilmoituksen tekemättä jättämisestä. Kyse ei siten ole ollut siitä, että hyvinvointialue olisi laiminlyönyt laissa säädetyt velvollisuutensa kokonaisvaltaisesti siten, että asukkaalle sopivia palveluja ei olisi ollut mahdollista järjestää.

Hyvinvointialuelain 7 §:n mukaan hyvinvointialue vastaa muun muassa palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta. Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikilla palvelua tarvitsevilla tulee olla mahdollisuus saada palvelua samojen objektiivisten perusteiden mukaisesti. Järjestämisvastuuseen kuuluu myös vastuu järjestämisen edellyttämien palvelujen ja muiden toimenpiteiden tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä. Järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen tulee vastata asiakkaiden palvelutarpeisiin vaikuttavasti, säännösten mukaisesti ja kustannustehokkaasti. (HE 241/2020 vp, s. 517–518)

Järjestämislain 4 §:n mukaan palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asukkaita. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan toiminnan tarkastelussa on tärkeää arvioida päätösten vaikutuksia eri väestöryhmille ja palvelujen yhdenvertaista laatua. Hyvinvointialueen olisi myös huolehdittava lähipalvelujen asianmukaisesta

toteuttamisesta. Asiakkaan näkökulmasta lähipalvelut ovat lähtökohtaisesti lähellä jokapäiväistä elinympäristöä tarjottavia palveluita, mutta ne voivat olla saavutettavissa myös esimerkiksi kotiin tarjottavina palveluina, sähköisinä palveluina tai muuna monikanavaisena palveluna taikka liikkuvina palveluina. Tarkoituksenmukainen palvelujen kokoaminen nykyistä suurempiin yksiköihin voi myös mahdollistaa sen, että palveluja on saatavissa yhdenvertaisesti eri puolilla maata. Palvelun tuottamista koottaisiin yhteen silloin, kun saatavuus ja laatu edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja. Toisena erikseen mainittuna perusteena olisi palvelujen tarkoituksenmukaisen toteutuksen ja kustannusvaikuttavuuden ja tehokkaan tuottamisen asettamat vaatimukset (HE 241/2020 vp, s. 655–656).

Palveluverkkouudistuksessa on huomioitu asukkaiden yhdenvertaisuus siten, että kaikilla palvelua tarvitsevilla asukkailla on mahdollisuus saada palvelua samojen objektiivisten perusteiden mukaisesti asuinpaikasta riippumatta. Palveluiden yhdenvertainen saatavuus ei tarkoita sitä, että jokaisessa kunnassa tai jokaisella alueella olisi oltava samanlaiset tai samassa muodossa toteutetut palveluyksiköt. Yhdenvertaisuutta arvioidaan palvelujen tosiasiallisen saatavuuden ja saavutettavuuden perusteella kokonaisuutena. Palveluverkkopäätöksessä on päätetty palvelujen järjestämistapojen muutoksesta, jonka tavoitteena on turvata palvelujen saatavuus koko hyvinvointialueella käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

Hyvinvointialue on huolehtinut palveluverkkoasiaan liittyen laajasta osallistumis- ja vaikuttamismenettelystä sekä monipuolisesta vaikutusten arvioinnista. Palveluverkkotyöhön liittyvä vaikutusten arviointi on laadittu kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa laadittiin viranhaltijatyonä alustava arviointi palveluittain, ja se julkaistiin osana palveluverkkoesitystä 8.10.2025. Lopullisessa arvioinnissa on otettu huomioon kuntalaisilloissa ja lausuntokierroksella saatu palaute ja täydennetty arviointia sen pohjalta. Lopullinen arviointi koostuu laajasta yhteisestä katsauksesta sekä palvelukohtaisista arvioista.

Yhteenveto

Palveluverkkopäätöksessä on kysymys resurssien tarkoituksenmukaisesta ja vaikuttavasta kohdentamisesta. Lakisääteiset palvelut voidaan turvata yhdenvertaisesti koko hyvinvointialueen väestölle myös tulevaisuudessa.

Valituksenalainen päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen ei ole ylittänyt toimivaltansa eikä päätös ole muutenkaan lainvastainen. Näin ollen valitus tulee hylätä.

Lausuntoa koskeva päätöksenteko

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

Lausunto

7 (7)

1161/02.00.00/2025

1163/00.01.01.04/2025

10.2.2026

Allekirjoitus

Kati Kallimo
vt. hyvinvointialuejohtaja
Keski-Suomen hyvinvointialue

Liitteet

Aluevaltuuston päätös 9.12.2025 § 97 ja 99 liitteineen ja oheisaineistoineen
Palveluverkkotyön lausuntovaiheen aikainen materiaali